

Exekuční řízení tvoří zvláštní součást českého civilního procesního práva, která v posledních několika letech prochází rozsáhlou novelizací a proměnami.

V minulosti, až do listopadu 1989, byl význam exekučního práva značně podceňován a jeho právní úprava byla nadměrně omezována a deformována.

Systém právních vztahů v moderní společnosti, který je založený na příkazujících, zakazujících a dovolujících právních normách hmotného práva se může v běžném životě uplatňovat pouze tehdy, jestliže k jejich prosazení stát poskytuje oprávněným subjektům možnost použití účinných donucujících prostředků. Dodržování právních norem musí být dostačujícím způsobem sankcionováno.

Je úkolem státu, aby zajišťoval celou legislativní činnost spojenou s tvorbou právního řádu (otázkou kvality právních norem ponecháme stranou) a současně plně garantoval také dodržování právního řádu a ochranu subjektivních práv a zákonem chráněných zájmů osob. V moderním státě civilní proces a v jeho rámci také nucený výkon rozhodnutí zaujal místo, které v dávné minulosti příslušelo svépomoci.

Stát je kritizován (a to nejen z řad naší veřejnosti, ale i nadnárodních institucí), že nedostatečně garantuje dodržování právního řádu, ochranu subjektivních práv a zákonem chráněných zájmů osob a nedostatečně naplňuje požadavky Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (1850) na spravedlivý proces. Kritika směřuje na přetíženost soudů, délku soudních řízení (také délku vykonávacího řízení, které přesahovalo délku řízení nalézacího), nedostatečnou vynutitelnost přiznaných práv apod. Reforma soudnictví je nutná, ale je to proces dlouhodobý, musí být plánovaný, promyšlený a jít ruku v ruce s změnami legislativy, vzdělávání soudců atd.